

wilden bepalen, en er het oog niet voor ontsloten, hoe de Koninklijke macht van Christus ook over het lot der volken gaat, en gestadig op het lot der volken inwerkt. Zijn Koninkrijk is niet van deze wereld. Wat hij bezig is te verwezenlijken is en blijft het Koninkrijk der hemelen, maar aan de komst van dit Koninkrijk moet de historie van de Koninkrijken der wereld dienstbaar worden gemaakt, en die ze daaraan dienstbaar maakt is onze Koning zelf. Zijn Kerk is in de wereld, en niet van de wereld afgescheiden. Het lot en de toekomst van zijn Kerk zou daarom afhankelijk zijn van een hem vreemde macht, zoo de Koningen der aarde den loop der historie in het leven der wereld bepalen. En dan alleen is er garantie van den Christus voor zijn Kerk op aarde, zoo ook de historie der wereld, te midden waarvan zijn Kerk leven en worstelen moet, in de hand van hem rust, aan wien alle macht in hemel en op aarde gegeven is.

Verbetering. In het Pinksterstuk van ons vorig nummer zijn in de eerste kolom, regel 34 en 35 van onderen, eenige woorden door elkaar gelopen, waardoor er een onbegrijpelijke zin ontstond. Men lese dien aldus: „En daarom was er... de gewaarwording van iets dat geweldig dreef; zoo waakte aller geest op. Ieder die in de zaai zat, voelde op eens, enz.

„Ik ben eenzaam.”

Wend U tot mij, en wees mij genadig, want ik ben eenzaam en ellendig.
Psalm 25 : 16.

Van nature mijden we de eenzaamheid. Een kind kan, als ge het alleen laat, door teneensame zoo door angst bevangen worden, dat het zich aan u vastklemt, als ge we wilt gaan. Een trek naar het gezellige is ons ingeschapen, en daarom verhoort hartelijk en hoog staand gezelschap het genot van 't leven. Vooral bij moede en strijd strekt 't ons 't hart, zoo wie ons kennen ons niet alleen laat. En daarom verstaat ge 't zoo, dat David, toen zijn volk van hem vloot en hem alleen liet, het in diepen weemoed voor zijn God klaagde: „Ik ben eenzaam en ellendig.”

Toch is dat „eenzaam” lang niet altoos met den bitteren klagtoon van het „ellendig” gepaard. Als de dichter zingt: Eenzaam, maar met God gemeenzaam! weerklinkt er veel eer en jubelend in, als van den nachtegaal die verscholen is in het woud.

Zelfs mag gezegd, dat de gang van het leven ons bij het klimmen der jaren als vanzelf eenzaam maakt. Als kind waren we zonder veel keur en speelden en joelden met elken kring van kinderen, waar men ons in plaaste. Toen kwam de tijd dat we koken en keurden, maar aan wie we koken, sloot we ons ook te nauwer aan. Straks bereikten we ons eerste levensjaar, en er vormde zich om ons heen een gezin. Een eigen werking ontloot zich voor ons. En altoos waren het weer nieuwe kennissen met wie we in aanraking kwamen, nieuwe vrienden die zich bij ons aansloten. Op vergaderingen en in verenigingen breidde zich steeds ons samenzijn met anderen uit. En in het drukke leven gonsde het dan vaak derwijls aldoor van menschen om ons heen, dat we snakten naar het oogenblik, dat men ons alleen liet, om in een oogenblik van eenzaamheid te bekomen van de overspanning, die door dit altoos om ons heen hebben van menschen zoo licht in het zenuwleven inslijpt.

Allen maar, als de ouderdom en de grijsheid daar is, keert dit blaasje veelal om. Het gezin dunt. Veel lieve vrienden om ons heen sterven weg. Uit het overdrukke leven trekt men zich van zelf een weinig terug. We bewegen ons zoo gemakkelijk niet meer, en komen daardoor minder in drukke gezelschappen. Wat men „raken” noemt, laten we meer aan anderen over. En zoo wordt het al leger om ons heen. Nieuwe kennissen maken we niet meer. Wie kan, verlaat de stad en zoekt op een vriendelijk dorp een rustige oase, om er de laatste dagen zijns levens te slijten. En zoo wordt 't al stiller om ons heen, en raken we steeds meer aan de eenzaamheid gewend, altoos in afwachting van den laatste overgang, als ons de eenzaamheid wacht van het graf.

Niet aller natuur en temperament ervaart hierbij hetzelfde. De een zoekt, de ander mijdt de gezellige drukte van het leven. Dit kan hangen aan gester en aard. Wie zwak van hoofd is en aan overprikkeling van zenuwen lijdt, is voor drukte bang, en omgekeerd, wie als hij alleen is, te somber wordt, zoekt afleiding in het vrolijk gezelschap.

Beide kan overdruiven worden. Wie al te zeer 't gezelschap mijdt, eindigt met menschen-schuw te worden, maar ook wie nooit buiten menschen kan, mist den tijd om ernst te maken met het zelfonderzoek van zijn consciëntie. De kunst is ook hier, om het evenwicht te bewaren, het gezellige en het eenzame in juiste proportie te verbinden, en een dubbelend oogst in onze schuren weg te dragen en van wat we aan 't leven te midden van menschen danken, en van wat we, voor der menschen oog verborgen, kweekten in de eenzaamheid.

Zelfs is het een der bedenkelijkste teekenen van onzen tijd, dat de drukte van het leven zoo menigvuldig, dat bij opwaakt in den morgen, tot dat hij zich des avonds ter ruste legt, rusteloos achtervolgt. Vroeger was dit drijven en jagen van het leven niet zoo aanhoudend. Vooral de avonden brachten vanzelf het gezin bijeen, en sonderden van de wereld af. Maar thans laat voor wie in zaken is, de wereld nooit af. Ouder hoogere en lagere standen zijn er, die bijna nimmer meer een oogenblik van rust kennen. Van de zenuwen wordt steeds meer gevorderd, en van een zich terugtrekken in de eenzaamheid weet men niet meer. Zelfs de dag des Heeren hield voor zooveel op een rustdag te zijn.

En dit verklaart dan weer, hoe het kloosterleven voor vele anderen een begeerlijk goed kan zijn. Een overdriving naar den anderen kant uit lust naar het beschouwende leven. Maar dan heeft men ten minste de eenzaamheid, en wordt niet rusteloos door het jagen van de wereld achtervolgd. Zelfs den kluisenaar leert men verstaan, als men zelf door de drukte van het leven ophield zichzelf te zijn. Het mag niet, want elk onzer heeft een taak, een roeping van Godwege in het leven te vervullen. Maar eenzijdig als we vaak zelf zijn, verstaan we het toch, dat er mannen en vrouwen zijn geweest, die, om zichzelf in de zee van het

leven niet te verliezen, zich in de eenzaamheid opsloten, om met hun God en zichzelf alleen te zijn.

Dat altoos menschen om ons heen hebben, en dat aldoor onder menschen spreken en handelen moeten, het oefent wel, het is ook wel een leerschool, en het kan ons met veel levenswijsheid verrijken; maar wat 't ons niet geeft, is het diepere leven, het af dalen in het hart, het bezig zijn met ons innerlijk bestaan. Die meer intieme schat wordt alleen in de eenzaamheid naargelezen.

Het zich bij het klimmen der jaren uit het leven terugtrekken, heeft wel zijn schaduwzijde, maar toch ook zijn lichtzijde. Van den eenen kant verarmt, maar van den anderen kant verrijkt het 't leven. Zoolang we nog heel Gods lieven dag in de drukte van 't leven opgaan, voelen we ons krachtig en sterk, is het eenmaal niet bereikt of we jagen het andere na. Op alles hebben we onze kritiek en we beelden ons in, dat we het alles anders zullen maken. Hooge levensmoed en altoos nieuw opwellend krachtbesef dringen en jagen ons.

Toch is dit meer inbeelding dan realiteit, en geeft 't ons een overprikkelend gevoel van ons menscheijk vermogen. En als dan terugslag na terugslag ons aan de waarheid van het leven nader gebracht heeft, komt 't in ons tot meerdere en betere zelfkennis. Onze gedachten van onszelf worden steeds geringer. We beginnen ons kleiner en nietiger te gevoelen, en juist in dit klein gevoelen van ons zelf, worden we gelukkiger, omdat 't ons innerlijk meer waar maakt, iets wat er niet bij ons in wil, zoolang we te zeer aan de meening der menschen hangen, maar wat ons kalm stemt, hoe meer we vragen gaan naar wat het oordeel over ons is van onzen God. Ook te midden van de drukte van het leven hebben we ons wel als zondaren gevoeld, maar een arm zondar voor onzen God worden we toch dan eerst, als de eenzaamheid ons meer met onzen God in nauwe aanraking heeft gebracht, en het juist daardoor zooveel lichter wordt, ons voor onzen God klein, klein in al onze nietigheid, te gevoelen. Overmoed in den jongen man kan nog bewondering wekken, maar in een man van jaren boezemt het weerzin in.

En zoo is dan de natuurlijke gang van het leven, althans zoo vrome zin dit leven begeleidt, dat we beginnen met ons in het drukke leven te verliezen, om allengs uit die drukte meer naar de eenzaamheid over te gaan, en dat hiernaast de geestelijke ervaring loopt, van eerst in ingebeelde kracht te wandelen en aan ons zelf genoeg te hebben, terwijl daarna in het meer eenzame deel van onze jaren God voor ons al groter wordt, en we aan onszelf alleen als klein en arm in zijn heilige tegenwoordigheid ontdekken worden.

Ook in de jaren onzer jeugd was God ons wel nabij, maar het is nog zoo heel iets anders, ook zelve nabij onzen God te zijn. In het jonge leven is de plaats die we in eigen oog zelf innemen, zoo groot, dat er voor onzen God zoo weinig plaats in dit leven overblijft. Niet dat we daarom Gods oneindige majesteit niet aanbaden en Zijn lof niet al groter maakten, maar dat aanblijven en loven was nog zoo heel iets anders dan het toegelaten zijn in Zijn heilige tegenwoordigheid. En juist daartoe komt 't alleen in de eenzaamheid. Let er maar op, hoe weinig indruk gemeenlijk het gebed achterlaat. Onder het bidden spande de geest zich dan in, om de ziel tot God op te heffen. Er is dan een oogenblik stilte. Men sluit de oogen, en poogt zijn gedachten op zijn God te richten. Maar nauwelijks is het Amen uitgesproken, of het gewone gesprek wordt weer hervat, en van onzen God is weer aller aandacht afgetrokken.

Allen in de eenzaamheid wordt dit anders. Dan geraakt het hart onder den indruk van Gods tegenwoordigheid. Men voelt zijn God niet meer zoo verre, maar als steeds ons naderbij komend. Ook al spreekt ge geen woord, al zegt ge niets en al denkt ge niets, toch ervaart ge Zijn heilige nabijheid. Ge hebt ook vroeger wel geloofd aan zijn inwerking op uw hart, maar nu is het, of ge die inwerking zelf waarneemt, of ge ze met stille bewustheid ondergaat, en alsof ge de toepassing van uw God verneemt, die uw eigen hart voor u bloot legt, en u toont, wat zij en wat Hij aan uw hart gedaan heeft. Dan houdt de eenzaamheid op eenzaamheid te zijn. Als ge weer het eenzame vertrek binnentreedt, om u af te sonderen, is het of uw God u daar opwacht, om u te ontmoeten, en u voor te bereiden op dat aanrijpend oogenblik dat toch ook voor u komen moet, dat ge van het liefste op aarde scheiden zult, om geheel eenzaam den dood in te gaan, maar dan zonder verschrikking en zonder vrees, omdat ge uw ziel aan uw God gewend hebt, en ge weet dat in de eenzaamheid van dat sterven uw trouwe God en Vader u niet zijn heilige tegenwoordigheid verlaten zal.

Veel, waarom het ontkend? danket ge vroeger aan het gezelschap van menschen, maar de vrucht van hun bijzijn was zoo vaak gemengd. Nu daarentegen, nu ge in de eenzaamheid, in de bewustte, in de levende gemeenschap met uw God meer zijt ingegaan, maakt een oogenblik in de toenadering van uw God doorloef, u rijker, u reiner, u gelukkiger, u zaliger. Het „eenzaam” maar met God gemeenzaam wordt u een schatkamer van wat eenig blijft.

Bericht.

De artikelen-reeks: PRO REGELOOPT met dit jaar ten einde. Op veler verlangan zal ook deze reeks in boek-formaat verschijnen.

De gezamenlijke artikelen zullen drie boekdelen vormen, elk van ongeveer 500 blz. die in den handel zullen worden gebracht tegen den prijs van /15.

Voordeabonnen op DE HERAUT echter staat de gelegenheid open, om er op in te tekenen voor DEN HALVEN PRIJS van /7.50, mits bij vooruitbetaling. De betaling zal kunnen geschieden in zes termijnen, telkens /1.25. Elke abonnent heeft het recht niet alleen voor zichzelf, maar ook voor ten hoogste TWEE medelezers, onder opgave van hunne namen, een ex. te bestellen, en verbindt zich dan voor het geheele werk. Voor zooveel exemplaren als waarop een abonnent op deze wijze heeft ingeteekend, zendt hij vóór het

einde van elk der zes kwartalen overzooft malen /1.25 aan de Administratie van DE HERAUT, Warmoesstraat 98, Amsterdam.

De eerste betaling geschiedt aan het eind van het 3e kwartaal 1910 (30 September), de tweede betaling aan het eind van het 4e kwartaal 1910 (31 December) ons.

Telkens na afloop van twee kwartalen verschijnt een deel van dit premiewerk, dat franco aan de intekenaren, die dan voor dat deel per ex. 2 maal /1.25 hebben gestort, wordt toegezonden. Alleen aan intekenaren in Ned-Indië of in het Buitenland wordt per deel 0.50 voor de francatuur in rekening gebracht. Wensch een intekenaar meerdere kwartalen tegelijk te voldoen, dan bestaat daartegen geen bezwaar. Ook is de Administratie van DE HERAUT bereid tegen het einde van telkens 2 kwartalen over het voor de kwartalen verschuldigde bedrag (maar dan verhoogd met 6 cents voor dispositiekosten) te beschikken, mits men zijn verlangen daartoe bij de intekening te kennen geeft. Stempelbanden zullen bij het compleet worden van het werk worden verkrijgbaar gesteld tegen billijken prijs. Gebonden exemplaren kunnen aan de abonnees op DE HERAUT niet worden geleverd.

Het eerste deel zal franco aan de intekenaren worden toegezonden in Januari 1911, het tweede deel in Juli 1911, en het derde deel in Januari 1912.

De intekening staat, uitsluitend ten behoeve der abonnees op DE HERAUT, voor één tot drie exemplaren open van nu af tot 15 Juni 1910, ten einde het aantal te drukken exemplaren te kunnen bepalen. Na sluiting der intekening zal het werk niet dan in den boekhandel (uitgave J. H. Kok te Kampen) tegen den vollen prijs van /15 verkrijgbaar zijn.

Spoedige intekening is gewenscht niet alleen voor goede administratie doch ook opdat zich niet herhaale, wat vroeger meermalen voorkwam, dat nl. abonnees hun aanvragen voor een onzer premiewerken te laat inzonden en daardoor moesten teleurgesteld worden.

De Administratie van DE HERAUT.

Amsterdam, Mei 1910.

Amsterdam, 20 Mei 1910.

De van Dijken van Overtoom verzoekt ons de volgende lijst te publiceren van hetgeen bij hem inkam voor de Gereformeerde Kerk te Standerton in Zuid-Afrika.

Van Wommels /15.80, IJl /2.50, Koudekerke (Zeeland) /2, Waarder /2.50, A. A. van Schelven /2.50, Alblasdendam /3, Oude Pekela /2.50, Delft /5, Veendam /5, Apeldoorn /3, Ambt. Vollenhove B /1, Beestum /2, Schouwenburg (Z.H.) /1, Koudekerk (Zeeland) /2, Wildervanck /6, Zutphen (Z.H.) /10, Zwartsluis /5, Collipsplaat /5, Schulpduin /1.50, Grijskerke /5, Oudboorn /2, Gorinchem /2.50, Donkersloot /1.50, Ter Aar /1.50, Steenwijk B /1.50, Ridderkerk /2, Oostereind /1, Heer Hugowaard /3.37, Pernis /10, Serooskerke /5, Eillen /5, Broek op Langendijk /5, Den Haag /25, Alphen a/d Rijn /5, Winsum (Fr.) /13.10, Jutrip-Hommers /2.50, Leeuwarden /10, Axel A /2.50, Maardijk /2, Marken /1, Harlingen /5, Strijen /2, Heerjansdam /2, Zijlndrecht /10, Stellendam /2.50, N. Lekkerland /3, Schoonhoven A /2.50, Reitsum /11.06, Stads kanaal /2.50, Bodegraven /5, Deventer B /3, Gouda /2, Spijk A /5, Smilde /3, Heinekestrand /2, Helmond /1, Buksloot /1, Dirksborn /2.50, Tammaraum /7, Zevenhuizen (Z.H.) /4.95, Velp A /10, Vlaardingen /5, Zuidlaren /2.50.

Zoo nu en dan verluidd in onze kerkelijke pers de klacht, dat de kandidaten, die zich aanbieden voor het kerkelijk examen, zich niet voldoende voor dit onderzoek hebben voorbereid.

Nieuw is deze klacht niet.

Schrijver dezes, die bijna negen jaar lang als provinciaal deputaat de kerkelijke examens heeft bijgewoond in twee verschillende provincies van ons land, heeft reeds toen de gelegenheid gehad, dezelfde klacht meermalen te beluisteren. Examens, waarbij alles zoo flink van stapel liep, dat de Kerk zonder eenig bezwaar den toegang tot het predikambt konden ontsluiten, waren uitzonderingen. Meestal ontbrak er een of ander, waardoor de indruk ontstond, dat de kandidaat in sommige vakken niet genoeg op de hoogte was. En niet zoo zeldzaam waren de gevallen, waarin de een of andere ouderling opmerkte, dat een flink ontwikkeld catechisant betere antwoorden dan kunnen geven dan de betrokken kandidaat. Metterdaad waren de antwoorden dan ook soms zoo sonderling, dat indien men geen goed vertrouwen had gehad, dat de kandidaat het beter meende, dan hij het zeide, afwijzing had moeten volgen.

En evenmin is deze klacht in haar algemeenheid juist.

Een examen, dat slecht afloopt, trekt natuurlijk veel meer de aandacht dan tien examens, die goed aflopen. Men verwacht nu eenmaal, dat de kandidaten, die door de hoogerleeren zijn gekeurd, ook voldoende zijn toegerust, en verbaast zich daarom, wanneer zulk een kandidaat, die het wetenschappelijk diploma bezit, voor het ker-

kelijk examen zakt. En tal van goede, soms zelfs uitnemende examens, door de kandidaten afgelegd voor de kerkelijke vier-schaar, worden over het hoofd gezien. Men is altoos meer geneigd het kwade dan het goede te onthouden. Zou men dan ook een zuiver beeld willen krijgen, dan moest men aan de verschillende klassen geregeld rapport vragen, uit deze rapporten een vergelijkenden staat ook met vroegere jaren moeten opmaken, om zoo tot een billijk oordeel te komen, of er achteruitgang dan wel vooruitgang was.

En eindelijk mag men niet vergeten, dat het kerkelijk examen een wassen neus zou worden, indien daarbij nooit afwijzing plaats vinden mocht. Indien het examen aan de Theologische School of de Vrije Universiteit voldoende waarborg bood, zouden de Kerken geen nieuw examen behoeven af te nemen. Dat de Kerken na het academisch examen nog tweemaal den betrokken kandidaat examineeren, eerst bij het preparatoir en dan bij het peremproir examen, geschiedt toch niet met het doel alleen om het oordeel der hoogerleeren te bevestigen. De Kerken willen ook over het wetenschappelijk gehalte harer aanstane dienaren een zelfstandig oordeel vellen. En in dit zelfstandig oordeel ligt reeds opgesloten, dat zij soms tot afwijzing sullen besluiten, waar de hoogerleeren tot toelating hadden besloten. Zelfs dient geloofd, dat de Kerken van dit recht in den jongsten tijd meer gebruik hebben gemaakt dan vroeger. In den eersten tijd hebben de Kerken, om zekere geprikkeldheid te voorkomen, wel eens te veel conniventie gebruikt. De pas tot vereeniging gekomen Kerken wilden liefst elken schijn vermijden, alsof ze, door een kandidaat van de Vrije Universiteit of van de Theologische School af te wijzen, daardoor een blaam zouden leggen op een dezer beide inrichtingen. Thans, nu de beide kerkengroepen zoo in elkaar zijn gegroeid, dat men elkaar over en weer beter heeft leeren vertrouwen, is dit bezwaar vanzelf weggevalen. Men oordeelt meer naar objectieve gronden, en wie vroeger nog wel eens door de maten van het net heen zwom, wordt thans aan strenger keur onderworpen.

Maar al moet met dat drietal feiten gerekend om de klacht tot juistere proporties terug te brengen, toch is daarmede de klacht zelve niet geheel uit den weg geruimd. Indien het juist ware, dat het peil der kennis daalt, waarop onze kandidaten staan, dan zou daarin voor de toekomst onzer Kerken een zeer bedenkelijk verchijsel schuilen. Want onze Kerken hebben voor alle dingen noodig mannen, die wetenschappelijk wel toegerust zijn voor de taak die hun wacht. Zeker zullen de hoogerleeren, die met de opleiding belast zijn, in zulk een klacht aanleiding vinden om niet te meer ijver en nauwgezetheid toe te dien, dat hun leerlingen behoorlijk onderoed voor het kerkelijk examen zich aanbieden, ook al spreekt het wel vanzelf, dat de gaven en aanleg voor studie niet bij allen dezelfde zijn en zelfs de beste opleiding niet in staat is dit gebrek te verhelpen.

Maar van de andere zijde dient evenzeer te het oog te worden gehouden, dat het kerkelijk examen niet altijd de juiste maat-staf is om iemands kennis te beoordeelen. De voorbeelden zijn bekend, dat uitnemend vaaple jonge mannen, die later zelfs den voogdaraastitel verkregen, voor het kerkelijk examen gezakt zijn, omdat ze te schromvuldig waren in het antwoorden, terwijl omgekeerd studenten, wier kennis uiterst gering was, met vlag en wimpel er loer kwamen, omdat ze over groote vrijheid beschikten. Het blijft bij onze kerkelijke examens altoos een bezwaar, dat de examinand voor geheel vreemde examinatoren verschijnen, die noch van hun studie noch van hun aanleg iets af weten. Daarbij komt, dat goed examineren een moeilijke kunst is, die zeker niet aan ieder is gegeven. Nu eens worden de vragen zoo duister en algemeen gesteld, dat de examinandus daarop geen antwoord geven kan, omdat hij de vraag niet begrijpt. Dan weer heeft de examinator, die zich een bepaald vak zag opgedragen, zich voorbereid voor het examen door in een bepaalde quaestie zich in te werken, soms de vragen zelfs op papier voor zich gesteld, en wordt daardoor aan den examinandus, indien hij op dit punt niet bijzonder goed thuis is, de gelegenheid benomen de algemeene kennis, die hij bezit, te toonen.

Het feit, dat een kandidaat, die voor zijn academisch examen slaagde, voor zijn kerkelijk examen zakt, is daarom niet altoos een bewijs, dat de hoogerleeren zich vergist hebben. Reeds Voetius wees daarop in zijn Politia Ecclesiastica. En dat onze Kerken zelf dit bezwaar wel gevoeld hebben, blijkt uit de bepaling, die men in sommige oude classieale handboekjes vindt, dat de examinator, na afloop van het examen, wanneer de examinandus in gebreke was gebleven, zelf de door hem gestelde vragen beantwoorden moest.

We zeggen dit niet, omdat we over het algemeen de wijze, waarop de kerkelijke examens worden afgenomen, zouden willen afkeuren. Eer komt onze kerkelijke examinatoren lof toe voor den ernst en de nauwgezetheid, waarmee ze hun taak opvatten. En evenmin zullen we ontkennen, dat sommige kandidaten, wellicht te veel steunend op den graad, aan de school behandeld, het kerkelijk examen te licht schatten en zich niet genoegzaam daarvoor voorbereiden. Maar ook afgezien van dit schuldige verzuim, dat we geen oogenblik willen goedpleiten, blijft het kerkelijk examen eigenaardige moeilijkheden opleveren, die niet dan met groote tact en voorzichtigheid overwonnen kunnen worden.

Een vriendelijke zusterhand rond ons onlangs een schrijven, dat ze uit Eindhoven ontving en waarin op werkelijk aangrijpende wijze de nood werd geteekend van de zwakke Gereformeerde Kerk aldaar.

Te midden van een geheel Roomsche omgeving heeft deze Gereformeerde Kerk reeds moeite genoeg om zich staande te houden. Niet, dat het haar aan belangstelling ontbrekt. Uren ver uit den omtrek komen de hoorders te voet, per fiets, per tram of zelfs per spoor om in Eindhoven ter kerk te gaan. En ook te Eindhoven zelf neemt het getal harer leden gedurig toe, omdat vele protestantsche werklieden naar Eindhoven komen om daar arbeid te zoeken op de fabrieken. Maar het zijn bijna allen „armen naar de wereld”, die reeds moeite genoeg hebben om voor het brood van hun eigen gezin te zorgen en niet veel meer dan het „penningss der weduwe” voor de kerk kunnen offeren.

Ook de stille hoop, dat men een eigen Dienaar des Woords zou krijgen, werd niet vervuld. Wel hadden Deputaten van de Zending in Noord-Brabant en Limburg Ds. Binnema beroepen en was deze bereid om over te komen, maar eer hij zijn arbeid nog goed kon aanvangen, nam God de Heere hem weg door den dood.

Toch heeft de Kerkraad den moed niet opgegeven. Vergaderde men dusver in een kleine arbeiderswoning, op den duur werd deze te klein om het aantal hoorders te bergen. De Kerkraad besloot daarom een huis te koopen en dit te laten ombouwen tot een geschikt lokaal, waar ruimte is voor allen. Maar geld is er niet en zonder geld kan het plan niet doorgezet. Daarom doet de Kerkraad een zeer ernstig beroep op de broeders en zusters, die zooveel meer gezegend zijn met aardse goederen. Iedere gave, hoe klein ook, zal hartelijk welkom zijn.

Ook zou de Kerkraad zoo gaarne een doop- en avondmaalstaf hebben; wellicht is er een of andere Kerk, die nog een stel over heeft of van plan is een beter stel aan te schaffen. Laat men dan het oude aan de Kerk van Eindhoven zenden.

Niet voor elke behoeftige gemeente kunnen we pleiten, maar in een bijzonder geval als dit mag wel een beroep gedaan worden op aller hulpvaardigheid. Geld is er zelfs niet om een predikant uit te noodigen, om een spreekbeurt te vervullen, en weken gaan voorbij, dat men zich met een lees-beurt moeten behelpen. En toch is een geregelde bediening des Woords zoo schreiend noodig. De onkunde ook onder ons volk is er zoo groot. En waar een Christelijke School ontbreekt, groeien de kinderen op zonder iets van de Schrift te hooren.

Wiens hart bewogen wordt om iets voor deze Kerk af te zenden, zende zijn gave aan den Heer D. van Dijk, Huizen Bouwmaatschappij, Stratum bij Eindhoven.

Naar The Banner, het Calvinistische weekblad uit Amerika, ons mededeelde, heeft Prof. B. K. Kulper, hoogleraar aan het Calvin College, onlangs een lezing gehouden over het hoog belang der Christelijke opvoeding, waarin hij uitnemende gedachten ontwikkelde.

In de eerste plaats wees hij er op, hoe oud-tijds kennis uitsluitend het deel was van priesters en regeerders, maar niet van het volk, met uitzondering van Israël. Ook in de Middeleeuwen liet het onderwijs nog veel te wenschen over; eerst aan de Reformatie was de opkomst der volksschool te danken. Dit lag daaraan, dat de Reformatoren de Heilige Schrift tot eenigen regel van geloof en leven maakten en hun eisch, dat ieder de Schrift zelf zou onderzoeken en lezen, vanzelf er hen toe leidde om het hoog belang van de volksschool in te zien, waar het volk leerde om den Bijbel te lezen. Zoo kwamen ze tot de instelling der volksschool, die vooral in Protestantische landen tot bloei is gekomen.

In de tweede plaats toonde hij aan, wat de oorsprong was van het Hooger Onderwijs. Dit onderwijs dankte zijn oorsprong aan de praktische behoefte van het leven. De zonde had ons verstand verduisterd, had zoowel ziekte van het lichaam als geestelijke ellende van de ziel en versterking van de sociale betrekkingen tusschen de menschen onderling ten gevolge gehad. Om die gevolgen der zonde tegen te gaan, was de behoefte gevoeld aan doctoren, theologen, rechtgeleerden en mannen der letteren. Zoo had de gemeene genade Gods gewerkt in en door deze mannen, niet alleen om het leven schooner te maken, maar bovenal voor het hoogste doel: de verheerlijking van Gods naam.

In de derde plaats toonde Prof. Kulper aan, waarom een Christelijk Hooger Onderwijs noodig was geworden. Dat lag daaraan, dat de wetenschap al meer in handen was gevallen van de vijanden van het Christendom. Onze roeping was, om dit kostelijk goed weer te ontvingen aan de handen dezer vijanden en het opnieuw te doen dienen tot zijn eigenlijk doel: de ere van Gods naam. We mogen onze jonge mannen niet overlaten aan den invloed van de ongoelovige wetenschap, maar evenmin mogen we onzen kinderen het hooger onderwijs onthouden, omdat ook zij later geroepen zullen worden de hoogste plaatsen in de maatschappij in te nemen. Daarom moeten we zorgen voor een Christelijk Hooger Onderwijs.

In de laatste plaats wees hij er op, dat hoe dankbaar men ook moest zijn voor hetgeen de Christelijke Gereformeerde Kerk in Amerika in haar seminarie bevat, toch het ideaal van het Christendom moest wezen om te komen tot een volledig systeem van onderwijs, dat van de Calvinistische beginselen uitging, te beginnen bij de volksschool en doorlopend tot een volledige Gereformeerde Universiteit.

Het verheugt ons, dat zulke stemmen ook in Amerika gehoord worden. Hoe goed en noodzakelijk ook een kerkelijke kweekschool voor de opleiding der predikanten is, toch zou men zijn roeping als Christenen verza-

ken, want Het Gereformeerde Seminarie Universiteit Christelijke dit uitnemendelijke Ger gang vind

Dr. F. W. Studen. I. met een b Kampen — Dr. Groot Kerk te St. Testament een period. Voorbereid. Jeelen te la In die vo „allerlei da exegetische, beoordeeling N.T. gebied Een tijds het gebied Met bijz verspreijning Want, wel wat ik ge sommigen in als te Amst GROSHEIDE loochenen f Gereformeer exegetische i in zijn Voor ik zal niet den arbeid d toevroegen, o proefschriften besteed, van der exegetische niet te veel Dit nu is ben het we HUIDE eens v bibliologische gebou der i Daaron v van zijn tijds van N. T. stu Ook ben il bij schrijf gebied, nood arbeid.

De Oud-T wetenschap mensch. Zek verschillende niemand, di bedrijf wijdt, studie van v voorbereiding wetenschappl aan een deel voor alles Th hebben voor gebruiken, he Maar, wie i onderdeel i daar de wete brengen, dies gevee.

Men moge maar wie, om als Oud- de s poseeren, ma eenw in het e Dr. Groot ziet dit dan dat „billijken diepere exeg goede zal kon ik juist de N O. T. onder omdat ik doo sinds ruim 5 beschikbaa s heb besteed.”

Is mij also verspreijning v blijdschap, zij dit eerste deel Henn. 1 : 1 — Dr. Groot studie over d Een der me opmerkt, ook het gehele y uert „een vo dogmatiek.”

Voorsoover ben, het kan van groote ke methode. Wat er mij dat de geac bezondigt aan, juiste exegese de „excessen Na dan herie een locus cla GROSHEIDE: „altijd gevaar, tisch oogpunt keurig te exo werkelijk rech hetgeen men leest.”

Na zulk ee GROSHEIDE al van wal. Dat „het s „eer we tot „afterleeren m letwat beden goed af. Aan van SCHREVEN ten grondslag slaafgebonden kritiek, die (o zilveren tekst N. T. te komen Tschendorp, nog wel wat overweging, bi exegetische str derheid der m „schriften” gre daarbij de sp de deel van lectio volgt.

De exegese. Wat sympati held en de g maticale eleme Trouwens vs Theologie de akademische st heeft gemaakt,